

แนวคิดที่ว่าด้วย “ฉันทานุมัติ” และ “การเป็นตัวแทน”
ในนิยายและเรื่องสั้นของชาติ กอบจิตติ
The Concept of Consent and Representation
in Chart Kobjitti’s Novels and Short stories.

วุฒิชัย ไชยวุฒิ¹
Wuttichai Chaiwut

บทคัดย่อ

บทความนี้ได้ศึกษาหลักคิดเกี่ยวกับเรื่องของ ฉันทานุมัติ *Consent* และ การเป็นตัวแทน *Representation* ที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้นของชาติ กอบจิตติว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบทสังคม การเมืองในขณะนั้นอย่างไรบ้าง แนวคิดดังกล่าวที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้นของชาติ กอบจิตตินั้นได้รับอิทธิพลมาจากบริบทการเมืองไทยช่วงเวลาที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยครึ่งใบ (Semi Democracy) ที่ผู้แทนส่วนหนึ่งมาจากการแต่งตั้งจากราชการและบุคคลภายนอกที่ได้มาจากการเลือกตั้ง ทั้งหมดตามวิถีทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชาติ กอบจิตติได้พยายามที่จะสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งผู้แทนที่มีความชอบธรรมนั้นจะต้องได้รับฉันทานุมัติ (Consent) หรือความยินยอมพร้อมใจจากประชาชน ซึ่งเป็นไปตามหลักการของแนวคิดเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) ที่ให้อำนาจกับประชาชน ประชาชนจึงมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกผู้แทนเข้ามาใช้อำนาจแทน เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานตอบสนองความต้องการของประชาชนและสาธารณประโยชน์ จนนำไปสู่การนำเสนอหลักการการเป็นตัวแทน (Representation) ว่าการที่จะเป็นผู้แทนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของประชาชนและสาธารณประโยชน์ในด้านต่างๆ เป็นผลมาจากสิ่งที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้นชาติ กอบจิตติได้สะท้อนเรื่องราวของผู้แทนการที่มีได้รับฉันทานุมัติเข้ามาใช้อำนาจแทนประชาชน แต่ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของสาธารณประโยชน์อย่างแท้จริง ชาติได้รับอิทธิพลทางความคิดดังกล่าวมาจากบริบททางการเมืองยุคประชาธิปไตยครึ่งใบ

คำสำคัญ : ฉันทานุมัติ, การเป็นตัวแทน, เสรีประชาธิปไตย, ประชาธิปไตยครึ่งใบ

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

This article deals with the concept of how the ideas of Consent and Representation relate to the certain social contexts mentioned in Chart Korbjitti's novels and short stories. The concepts are influenced by Thailand's political and social environments under the Semi Democracy circumstances, which some of the representatives are from government officers or outsiders instead of from an appropriate election. Obviously, Chart tries to reflect the idea of selecting righteous representatives that must be consented and approved by all the people; which is the key concept of the Liberal Democracy where the people have rights and freedom to choose their representatives who would work effectively and could fulfil civil's satisfaction and maintain public benefits. Therefore, it leads to the concept of Representation claiming about an efficient representative should have mantles in defending collective interests for the people and nation. In Chart's books, there appears reflections of affectations of having a representative which is not from an election and does not perform along the path of justice. It could be said that Chart obtains aforesaid ideas from the circumstances of Semi Democracy in Thailand.

Keywords: Consent, Representation, Liberal Democracy, Semi Democracy

บทนำ

วรรณกรรมการเมืองเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นจากความคิดในเชิงสร้างสรรค์ของมนุษย์ต่อเหตุการณ์สภาวะแวดล้อมของสังคมการเมือง และการเติบโตทางความคิดที่เป็นปัจจัยให้เกิดความก้าวหน้าและการพัฒนาไปในแต่ละยุคสมัย ดังนั้นการที่เราจะเข้าถึงจึงต้องมองเงื่อนไขหลายประการเป็นองค์ประกอบพร้อมกันไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขว่าด้วยเวลา ชนชั้น ยุคสมัย สภาพสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง² ซึ่งนิยายการเมืองนั้นถือว่าเป็นวรรณกรรมการเมืองรูปแบบหนึ่ง ที่เป็นทางออกของความกดดันทางสังคมการเมืองที่คนเราประสบอยู่ จึงหาโอกาสปะทุออกมาในรูปแบบของนิยายการเมือง³ ความคิดทางการเมืองในวรรณกรรมการเมืองหรือนิยายการเมืองดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นไม่ว่าจะเป็นมิติใดก็ย่อมที่จะมีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้อ่านผลงานเหล่านั้น ซึ่งจะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้เขียนที่พยายามถ่ายทอดเนื้อหาสาระของสภาพสังคมบ้านเมืองในขณะนั้นมีน้ำหนักมากน้อยเพียงใด⁴ เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องราวทางการเมืองที่นักเขียนหรือนักประพันธ์นิยายหรือวรรณกรรมนั้นเกิดขึ้นมาเองโดยอิทธิพลของ สภาพแวดล้อมไม่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดที่นักเขียนได้สะท้อนหรือถ่ายทอดออกมา ดังนั้นบริบทแวดล้อมทาง สังคม และการเมืองจึงมีอิทธิพลต่องานเขียน

ในปัจจุบันเห็นได้ว่ามีนักเขียนนิยายหลายท่านก็ได้มีการสะท้อนเนื้อหาและความคิดทางการเมืองผ่านนิยายที่ตนเองเขียน เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ก็จะให้ภาพของบริบทสังคมการเมืองในขณะที่ยุคเขียนได้ ประสพกับสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองดังกล่าวและได้สะท้อนออกมาในรูปแบบของนิยาย นักเขียนแต่ละท่านก็ได้มีการนำเสนอความรู้ ความคิด ความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบหลายๆอย่างที่มีอิทธิพลในการขัดเกลาให้นักเขียนแต่ละท่านสะท้อนออกมาเป็นนิยายการเมือง หรือเป็นนิยายที่มีการสอดแทรกเรื่องราวทางการเมืองรวมถึงแสดงความคิดเห็นตามความคิดความเชื่อและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมของนักเขียนบุคคลนั้น ซึ่งชาติ กอบจิตติก็เป็นนักเขียนนิยายคนหนึ่งที่ได้เขียนนิยายที่มีการสอดแทรกเนื้อหาและความคิดทางการเมืองเข้าไปด้วย โดยคนส่วนใหญ่จะรู้จักชาติ กอบจิตติจากงานเขียนนิยายเรื่อง คำพิพากษา ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือ รางวัลซีไรต์ในปี 2525 และได้ถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ละครโทรทัศน์และละครเวที นับว่าเป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้ชาติ กอบจิตติเป็นอย่างมากและนอกจากงานเขียนของชาติ กอบจิตติเล่มดังกล่าวยังมีนิยายและ หนังสือรวมเรื่องสั้นอีกหลายเล่ม ที่ได้มีการสอดแทรกเนื้อหาความคิดเห็นทางการเมืองที่น่าสนใจ

² พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, วรรณกรรมการเมือง (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์กราฟิอาร์ต, 2522), หน้า 105-106.

³ ประทุมพร วัชรเสถียร, วรรณกรรมการเมือง (ภาษาและหนังสือ, 2515), หน้า 110-112.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

ในบทความนี้ผู้ศึกษาจะยกเอาประเด็นที่ว่าด้วยเรื่องหลักการของฉันทานุมติ(Consent) และ หลักการเป็นตัวแทน(Representation) สาเหตุที่ผู้ศึกษาได้ยกเอาหลักการทั้งสองมานำเสนอในบทความข้างต้นนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าหลักการดังกล่าวเป็นวิธีคิดของเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) ซึ่งประเทศไทยเองนับตั้งแต่เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ก็ถือได้ว่าได้รับอิทธิพลจากวิธีคิดหรือแนวคิดแบบเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) มาใช้ในการกำหนดรูปแบบการปกครองนั้นก็คือลักษณะของประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ที่ให้อำนาจกับประชาชนในการเลือกผู้แทนมาทำหน้าที่แทนตนด้วยความยินยอมของประชาชน บ่อยครั้งการเมืองไทยก็ยังพบว่าถึงแม้ประเทศไทยจะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยก็ยังพบว่ามีรัฐบาลมิได้มาจากการวิธีการของประชาธิปไตยคือมาจากการทำรัฐประหารซึ่งแน่นอนไม่ได้รับการยินยอมตามวิธีคิดแบบเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) ส่วนอีกสาเหตุสำคัญในการนำหลักการของการเป็นตัวแทน (Representation) มานำเสนอในบทความข้างต้นนี้เป็นผลมาจากปัญหาผู้แทนนักการเมืองรวมทั้งรัฐบาลที่ไม่มีประสิทธิภาพและความชอบธรรมจนต้องมีการออกมาชุมนุมประท้วงการทำงานของรัฐบาลจนทำให้ไม่สามารถบริหารประเทศต่อไปได้ดังกล่าวก็เป็นผลมาจาก

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันปัญหาการไม่ตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและเมื่อไม่สามารถตกลงกันได้หลายครั้งก็ต้องจบด้วยการที่ทหารออกมาทำการยึดอำนาจรัฐประหาร จึงนำไปสู่การเสนอหลักการของการเป็นตัวแทน (Representation) เพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของผู้แทนทางการเมืองที่ควรจะเป็นตามหลักแนวคิดของเสรีประชาธิปไตย

จากหลักการทั้งสองที่ผู้ศึกษาได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นหลักคิดสำคัญในการทำความเข้าใจเรื่องของการได้มาซึ่งผู้แทนทางการเมืองและบทบาทหน้าที่ของผู้แทนการเมืองตามแนวคิดเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) เพื่อนำมาอธิบายถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยในเรื่องของประสิทธิภาพและความชอบธรรมของผู้แทนทางการเมืองตามแนวคิดเสรีประชาธิปไตย ยกตัวอย่าง เช่นสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตรถูกตั้งคำถามในเรื่องความชอบธรรมในการบริหารประเทศว่ามีอยู่หรือไม่เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวมีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการทำงานของรัฐบาลดังกล่าวออกมาชุมนุมเรียกร้องให้พ้นจากตำแหน่ง ต่อมาในรัฐบาลของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะก็ถูกตั้งคำถามจากสังคมว่ามีความชอบธรรมในเรื่องของที่มาของการจัดตั้งรัฐบาลหรือไม่⁵ ทำให้เกิดการถกเถียงของผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยและปัญหาความขัดแย้งบานปลายจนไม่สามารถแก้ไขได้จนนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยการที่

⁵ วีระ เลิศสมพร, รัฐบาลไทยกับความชอบธรรมทางการเมือง, (เชียงใหม่:กรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า), หน้า 1-4. เรื่องเดียวกัน.

ทหารออกมาทำการรัฐประหาร ในปัจจุบัน
รัฐบาลภายใต้การปกครองของรัฐบาลของ
พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่มาจากการทำ
รัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557
ก็ได้มีการตั้งคำถามจากกลุ่มคนบางกลุ่ม
ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลหรือผู้แทนทางการเมือง
ดังกล่าวว่ามีความชอบธรรมตามหลัก
การของเสรีประชาธิปไตยหรือไม่

หากจะกล่าวถึงความชอบธรรม
ทางการเมืองตามความหมายของเสรี
ประชาธิปไตยแล้วนั้นผู้แทน จะต้องได้รับ
การยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่ในรัฐ
ในเรื่องของการเข้าสู่อำนาจและการทำงาน
ของผู้แทนทางการเมือง เนื่องจากสังคม
ไทยในปัจจุบันนี้ยังมีข้อถกเถียงในเรื่อง
ดังกล่าวจนนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง
จนถึงทุกวันนี้ว่าผู้แทน รัฐบาลแบบใดที่มี
ความชอบธรรม และยังรวมไปถึงว่าผู้แทน
รัฐบาลจะต้องมีบทบาทและหน้าที่อย่างไร
บ้างถึงจะถือได้ว่าเป็นผู้แทนและรัฐบาลที่
มีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการนำเสนอ ของ
บทความข้างต้นนี้ได้ยกเอาประเด็นเกี่ยว
กับฉันทานุมัติ (Consent) และ การเป็น
ตัวแทน (Representation) ที่ผู้ศึกษาได้ใช้
มาอธิบายสิ่งที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้น
ของชาติ กอบจิตติ เนื่องจากนิยายและเรื่อง
สั้น ดังกล่าวได้มีสอดแทรกความคิดดังกล่าว
ที่ได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคมทางการเมือง
ในขณะที่นิยายและเรื่องสั้นกล่าวถึง
นั้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงหลัก
การฉันทานุมัติ (Consent) ที่เป็นหลักการ
สำคัญของการได้มาซึ่งผู้แทนที่ได้รับความ
ยินยอมพร้อมใจจากประชาชนที่เป็นหัวใจ

สำคัญของแนวคิดเสรีประชาธิปไตย (Liberal
Democracy) รวมไปถึงหลักการเป็นผู้แทน
(Representation) ว่าควรมีบทบาทหน้าที่
อย่างไร ซึ่งที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้น
ของชาตินั้นได้รับอิทธิพลและมีความสัมพันธ์
กับบริบทแวดล้อมทางสังคมและการเมือง
ในช่วงที่นิยายและเรื่องสั้นกล่าวถึงอย่างไร
บ้างเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาหลักคิดที่ว่า
ด้วยฉันทานุมัติ และการเป็นตัวแทนตาม
หลักการของเสรีประชาธิปไตยเพื่อให้เกิด
ความรู้เข้าใจว่าแท้จริงแล้วผู้แทนตามหลัก
ประชาธิปไตยหรือเสรีประชาธิปไตยควรที่
จะมีที่มารวมไปถึงบทบาทหน้าที่อย่างไร
บ้าง โดยผู้ศึกษาจะนำเสนอแยกแต่ละหลัก
การตามลำดับ

1.ฉันทานุมัติ Consent

1.1.ความคิดเกี่ยวกับฉันทานุมัติ (Consent)

ฉันทานุมัติ Consent หรือ อำนาจ
อันชอบธรรมในการปกครองของรัฐบาล
เกิดจากความยินยอมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับ
สิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ในด้านการปกป้อง
สิทธิเสรีภาพของมนุษย์โดยรัฐนั้นต้องมา
จากการยินยอมของคนในสังคม เพื่อให้
รัฐบาลมาทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิ
เสรีภาพในด้านต่างๆ เมื่อมนุษย์มารวมตัว
กันเกิดเป็นสังคมแล้วพวกเขาก็ได้ร่วมกัน
ทำสัญญาหรือที่เรียกว่า สัญญาประชาคม
Social contract เพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกัน
ในการจัดตั้งสังคมและผู้ปกครองขึ้น
มา สังคมและผู้ปกครองจะมาทำหน้าที่ใน
การช่วยปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของ

มนุษย์ จอห์น ล็อก (John Locke) นักคิดคนหนึ่ง πουพูดถึงสัญญาประชาคมเห็นว่า สังคมและรัฐบาลเกิดขึ้นมาเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ สังคมจึงเกิดขึ้นจากความยินยอมของสมาชิกที่เข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคม และมีผู้มาใช้อำนาจทางสังคมที่หมายถึงสิทธิในการออกกฎหมาย รวมไปถึงบทลงโทษเพื่อใช้ในการปกป้องสิทธิประโยชน์ของบุคคลและส่วนรวมหรือสาธารณะประโยชน์ อำนาจนี้ต้องเป็นอำนาจที่ได้รับความยินยอมเท่านั้น ซึ่งเป็นสิทธิส่วนบุคคลแต่ละคนที่ยินยอมมอบสิทธิดังกล่าวให้กับรัฐบาล การให้ความยินยอมนั้นเท่ากับเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจ (Power) เพื่อให้เกิดเป็นอำนาจที่ชอบธรรม (Authority) อำนาจที่ชอบธรรมนั้นหมายถึงสิทธิในการออกคำสั่งที่จะได้รับการเชื่อฟังด้วยที่แตกต่างกับอำนาจ (Power) ที่หมายถึงอำนาจที่มาจากการบังคับ ช่มชู้ เพื่อให้ผู้อื่นทำตามซึ่งผู้ทำตามคำสั่งที่มาจาก การบังคับย่อมที่จะไม่ได้มาจากการยินยอมหรือสมัครใจเหมือนกับอำนาจอันชอบธรรม จอห์น ล็อกได้กล่าวถึงอำนาจที่ชอบธรรมว่า “ผู้ปกครองนั้นจะครองอำนาจอยู่ได้ไม่ใช่เพราะอ้างอิงการจากสวรรค์ อ้างชนบธรรมนิยมประเพณี หรือโดยมีกำลัง แต่อยู่ในอำนาจโดยการที่ประชาชนให้ความยินยอมด้วยความเต็มใจ และประชาชนเท่านั้นจะเป็นผู้

ตัดสินชะตากรรมรัฐบาล” ยังรวมไปถึงรัฐสภาก็มีแนวคิดคล้ายกับล็อกว่า “ผู้ที่แข็งแกร่งที่สุดไม่อาจจะแข็งแกร่งพอที่จะเป็นนายไปได้ตลอดวันเสียแต่ว่า เขาจะเปลี่ยนจากกำลังมาเป็นสิทธิและการเชื่อฟังมาเป็นหน้าที่และได้กล่าวอีกว่า อำนาจทั้งปวงมาจากผู้เป็นเจ้าของ รวมถึงความเจ็บป่วยทุกข์ยากก็เช่นกัน ดังนั้นเราายอมรับเสียเถิดว่า กำลังนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิและเราจะต้องยอมเชื่อฟังเฉพาะอำนาจอันชอบธรรมเท่านั้น”⁶

1.2.ฉันทานุมัติ (Consent) ที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้นของชาติ กอบจิตติ

ในเรื่อง “ทางชนะ” ที่ชาติแสดงให้เห็นถึงการเลือกผู้นำของเด็กนักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่งโดยคุณครูจะให้ นักเรียนทุกคนลงความเห็นว่าจะใครจะเป็นหัวหน้าห้อง ทุกคนในห้องยินยอมพร้อมใจเลือกพุฒิมาเป็น หัวหน้าห้อง โดยครูแลเพื่อน ๆ ของพุฒิได้สังเกตถึงพฤติกรรมและความสามารถของพุฒิ ตั้งแต่วันเปิดเทอม วันแรกจนถึงวันที่จะต้องมีการเลือกหัวหน้าห้อง “ทุกคนต่างพร้อมใจเลือกพุฒิมาเป็นหัวหน้าห้อง” โดยเชื่อว่าพุฒิจะสามารถเป็นหัวหน้าห้องที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ สมกับที่ได้รับความไว้วางใจจาก เพื่อน ๆ ลักษณะของการเล่าเรื่องในนิยายของชาติ นั้นตั้งอยู่ฐานความเชื่อเรื่องของแนวคิด

⁶ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตย:สังคมนิยม:คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย, (กรุงเทพฯ:ดวงดีการพิมพ์, 2523), หน้า11-12.

⁷ ชาติ กอบจิตติ, ทางชนะ, (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์หมอ, 2522), หน้า 49.

ที่ว่าด้วย อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชน (Popular Sovereignty) คือการปกครองที่ให้ความสำคัญกับเสียงของประชาชนส่วนใหญ่ภายในรัฐโดยการที่ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้แทนเข้ามาใช้อำนาจในทางการเมืองการปกครองแทน ประชาชนทั้งหมด นอกจากนั้นแล้วยังต้องมีการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจโดยใช้หลักการของการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Power) เพื่อให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุล ดังนั้นรัฐบาลจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนและไม่ละเลยที่จะรับฟังข้อเรียกร้องต่างๆของประชาชน”⁸

จากเนื้อเรื่องในการได้รับการยินยอมและไว้วางใจจากเพื่อนๆและครูให้พุมิเป็นหัวหน้าห้องเห็นได้ว่าชาติต้องการสะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่าพุมิจะเป็นหัวหน้าห้องที่ชอบรังแกเพื่อนหรือใช้อำนาจในการข่มขู่เพื่อนๆ แต่การขึ้นมาเป็นหัวหน้าของพุมิมาจากการได้รับ ฉันทานุมัติ (Consent) ในทางการเมืองหมายถึงการได้รับการยินยอมประชาชนในการที่ประชาชนจะถูกปกครองเพราะถ้าหากผู้ปกครองไม่ได้รับความยินยอมจาก ประชาชนการปกครองในลักษณะดังกล่าวจะเป็นการปกครองที่ปกติสุขไปมิได้⁹ รวมไปถึงเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองของผู้ปกครองจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มคนในสังคม ถึงแม้จะมีใช้รูปแบบการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตย ฉันทานุมัติก็ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นเพียงแต่จะจำกัดอยู่ในส่วนของชนชั้นนำ เช่นในการขึ้นครองราชย์ของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยโบราณมักจะมีการประชุมหารือจากขุนนางชั้นผู้ใหญ่และสมาชิกชั้นสูงของราชวงศ์ ซึ่งต่างกับฉันทานุมัติของระบอบประชาธิปไตยที่ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะอยู่บนหลักการพื้นฐานของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นสาธารณะ (Public Opinions) และผ่านการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Public Participation) จึงจะสามารถกล่าวได้ว่ารัฐบาลดังกล่าวมีความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจและใช้อำนาจทางการเมือง¹⁰ ตามแนวคิดเสรีประชาธิปไตยใช้การเลือกตั้ง (Election) ถือเป็นฉันทานุมัติเบื้องต้นที่สังคมมอบให้กับการขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาล¹¹

เช่นเดียวกับเรื่อง “อนาคตของเรา” ที่ชาติได้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับฉันทานุมัติ กล่าวถึงจับไม้สั้นไม้ยาวของเด็กที่กำลังจะเล่นตำรวจจับผู้ร้ายกันอยู่ซึ่งแน่นอนว่าคงไม่มีใครอยากที่จะเป็นผู้ร้ายเด็กแต่ละคนก็มีความใฝ่ฝันว่าอยากเป็นตำรวจ เป็นคนจับผู้ร้าย จึงทำให้เกิดการโต้เถียงกันว่าใครจะเป็นตำรวจเป็นผู้ร้าย จนกระทั่งมีเสียงหนึ่งเสนอว่า

⁸ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, หน้า 17.

⁹ สมเกียรติ วันทะนะ, อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย, (นครปฐม:โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ, 2544), หน้า 183.

¹⁰ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย, (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิภาษา, 2553), หน้า 118.

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

**“เรามาจับไม้สั้นไม้ยาวกันอย่าง
เมื่อวานดีกว่า”**

**“ไม่นานข้อตกลงระหว่างพวก
เขาก็เรียบร้อย เรียกว่าอย่างยุติธรรม”¹²**

หลังจากนั้นไม่นานเด็กกลุ่มดังกล่าวก็สามารถตกลงกันตามเงื่อนไขที่ทุกคนยอมรับไว้เป็นไปอย่างยุติธรรมสำหรับทุกคนจาก การจับไม้สั้นไม้ยาวของเด็กกลุ่มนี้นั้นเกิดจากการถกเถียงแลกเปลี่ยนทางความคิดของเหล่าเด็กๆ เพื่อจะหาวิธีการหรือข้อตกลงที่มีความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับกันของทุกคนหากมองผ่านบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสาเหตุที่ชาติสะท้อนความคิดเรื่อง จันทานุมัติ (Consent) ถ้ามองจากช่วงเวลาชาติเขียนเรื่องนี้จบเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2522¹³ ภายใต้รัฐบาลของพล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่มาจากการรัฐประหารของพล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 ตลอดระยะเวลา 1 ปี 6 เดือนไม่มีสมาชิกผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของปวงชนชาวไทย นับตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2520 จนถึง 13 พฤษภาคม 2522 ซึ่งปกครองภายใต้ “ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ.2520 ฉบับชั่วคราว” หลังจากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 การรัฐประหารครั้งนี้ถือว่าเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งนับตั้งแต่เหตุการณ์ 6 ตุลาเป็นต้น

มาการเมืองไทยอยู่ภายใต้การปกครองที่ทหารกลับมามีบทบาททางการเมือง หรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” เริ่มต้นมาตั้งแต่รัฐบาลของนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ถึงแม้ว่าจะเป็นรัฐบาลที่มาจากพลเรือน รัฐบาลธานินทร์ก็ได้รับการประคับประคองเป็นอย่างดีจากคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินเปรียบเสมือนมีเปลือกหอยมาคุ้มครองตัวหอยไว้จนถูกเรียกว่า “รัฐบาลหอย” แต่แล้วก็ถูกเหตุการณ์เปลือกหอยยับ เนื่องจาก รัฐบาลธานินทร์ดำเนินนโยบายที่ทำให้ไม่เป็นที่พอใจของกลุ่มทหาร “ยังเติร์ก”¹⁵ จึงถูกรัฐประหารในที่สุด¹⁶ นับตั้งแต่เหตุการณ์ 6 ตุลาทหารได้มีบทบาทและอิทธิพลอย่างสูงในการเมืองไทยในขณะนั้นอยู่ภายใต้การปกครองที่มาจากทหารระหารนั้น การเลือกตั้ง หรือ จันทานุมัติทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับการปกครองลักษณะดังกล่าวดังนั้นประชาชนจึงไม่มีบทบาทในการเลือกผู้แทน หรือไม่ได้มีความยินยอมพร้อมใจในการเลือกผู้แทน

ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของรัฐบาลพล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ก็ประสบกับปัญหาหาค่าน้ำมันในตลาดปรับตัวสูงขึ้นมีผลให้ราคาน้ำมันในประเทศมีราคาสูงส่งผลต่อการผลิตพลังงานไฟฟ้าเพราะส่วนหนึ่งใช้น้ำมันในการผลิต ทำให้สินค้าต่างๆ ได้มีการปรับตัวสูงขึ้น ทำให้เป็นที่ไม่พอใจ

¹² ชาติ กอบจิตติ, มีดประจำตัว, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอน, 2527), หน้า 115.

¹³ ชาติ กอบจิตติ, หน้า 61.

¹⁵ กลุ่มยังเติร์ก เป็นทหารระดับนายพัน ซึ่งเป็นระดับที่ควบคุมกองกำลังรบอย่างแท้จริง โดยเฉพาะนายพันที่มาจาก จปร.รุ่น 7 นำโดย พ.ต.จำลอง ศรีเมือง และ พ.ต.มัญญะ รูปชจร ฯลฯ

¹⁶ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, การเมืองการปกครองไทย:หลายมิติ, (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ตะวันออก, 2553), หน้า 84.

ของประชาชน¹⁷ ด้วยองค์ประกอบทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจที่ไม่สู้ดีนักจึงเป็นผลให้ชาตินำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องของผู้นำที่ต้องได้รับการยินยอมจากประชาชน เพื่อเป็นการตอกย้ำถึงหลักคิดที่ว่าด้วยอำนาจอเป็นของประชาชน (Popular Sovereignty) แต่เห็นได้ว่ารัฐบาลในขณะนั้นมิได้มาจากการยินยอมพร้อมใจของประชาชนตามหลักคิดเกี่ยวกับฉันทานุมัติ (Consent) เนื่องจากรัฐบาลดังกล่าวมาจากการทำการรัฐประหารดังนั้นชาติต้องการที่จะสะท้อนความคิดทางการเมืองออกมาว่า ภายใต้การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ต้องให้ความสำคัญกับเสียงของประชาชน และผู้นำนั้นต้องมีความชอบธรรมกับการเข้าสู่อำนาจ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดก็ตามแต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับของประชาชน วิธีการหนึ่งของประชาธิปไตยคือการเลือกตั้ง การเลือกตั้งนี้ เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดการยอมรับเนื่องจากให้ความสำคัญกับอำนาจของประชาชนในการออกเสียงเลือกผู้แทน

ในนิยายและเรื่องสั้นของชาติก็เห็นด้วยกับกระบวนการเลือกผู้แทนโดยการเลือกตั้งเห็นได้จากเรื่อง “รัฐธรรมนูญของเรา” เรื่องการลงประชามติ ชาติเขียนถึงการลงประชามติว่าก่อนที่จะเราจะอ่านหรือทำความเข้าใจกับสิ่งที่เขียนในรัฐธรรมนูญว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไรเราเห็นด้วยหรือไม่ ซึ่งต้องมีการพิจารณาในเรื่องของเนื้อหาตัวบทของรัฐธรรมนูญก่อน แต่ปัญหาในขณะ

นั้นชาติได้แสดงความคิดเห็นว่าจากการที่เขาได้ ถามคนที่อยู่แถวบ้านเขาว่าได้อ่านรัฐธรรมนูญที่เขาให้ลงประชามติหรือยัง คำตอบคือยังไม่ได้อ่านแต่ลงว่า “เห็นด้วย” ในการลงประชามตินั้นก็มีคำตอบให้เราเลือกอยู่สองอย่าง คือ “รับ” กับ “ไม่รับ” ไม่มีช่องที่ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ปัญหา คือชาติมองว่าการลงประชามติรัฐธรรมนูญ 2550 ฉบับนั้นอาจจะเป็นการสูญงบประมาณเนื่องจากคนส่วนใหญ่ที่ลงความเห็นก็ไม่ได้อ่านหรือมีความเข้าใจรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นผลว่า อ่านไม่เข้าใจ ไม่มีเวลา แต่เลือก รับ ไปเพราะว่าอยากให้เรื่องมันจบๆ ไปอยากกลับบ้านเมืองเดินไปต่อ เพราะประชาชนอยากจะเห็นการเลือกตั้งเร็ว¹⁸

จากตัวบทที่ชาติเขียนนั้นตีความได้ว่า ชาติพยายามที่จะสะท้อนว่า การทำประชามติให้รัฐร่างรัฐธรรมนูญนั้นจะต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนให้มากๆ ควรที่จะมีการให้นำเสนอแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของแนวคิดเสรีประชาธิปไตย เนื่องจากการทำประชามติดังกล่าวนั้นชาติมองว่าเป็นการทำให้คน แบ่งแยกเป็นสองฝักสองฝ่ายอย่างชัดเจนเพราะผลการลงประชามติดังกล่าวมีคนเห็นด้วย 4 ล้านคน และไม่เห็นด้วย 10 ล้านคน แต่ถึงอย่างไร การลงประชามติในครั้งนี้ก็ยังมีข้อดีอยู่เพราะในอนาคตหากผู้แทนจะขอ แก้อภิปราย จะได้แก่ยากขึ้นเพราะรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็น

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 86.

¹⁸ ชาติ กอบจิตติ, ล้อมวงคุย, (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ทอง, 2551).

มติของคนทั้งประเทศ แต่ถึงอย่างไรเมื่อเหตุการณ์มันผ่านไปแล้วเราก็ควรที่จะตั้งหน้ารอเพื่อที่จะกลับมาเลือกตั้งกันอีกครั้ง อดีตเป็นสิ่งที่ผ่านไป แล้วเราไม่สามารถกลับไปทำอะไรกับมันได้ ขอให้มองที่ปัจจุบัน ในเวลาดังกล่าวนั้น สส. นักการเมืองก็ต่างพากันเริ่มเปลี่ยนย้าย พรรค หาเสียงเตรียมตัวเลือกตั้ง อีกทั้งยังมีการให้ผู้สมัครเลือกตั้งได้ไปสาบานที่วัด พระแก้วว่าจะไม่ซื้อเสียง¹⁹ การแก้ปัญหาดังกล่าวชาติมองว่ารัฐบาลในขณะนั้นคงไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไรกับปัญหาซื้อสิทธิ ขายเสียงของนักการเมืองเลยจำเป็นต้องพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนไทย แต่ถึงอย่างไรเขาก็สรุปไว้ตอนท้ายว่า ในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ไปเลือกตั้งกันเถอะครับ อย่างน้อยเราก็ไปลงประชามติให้เขาเห็นว่า เราชอบการเลือกตั้ง มากกว่าไม่มีการเลือกตั้ง²⁰

แสดงให้เห็นว่านิยายและเรื่องสั้นของชาติเรื่องดังกล่าวมีเป้าหมายที่สนับสนุนวิธีการเลือกผู้แทนด้วยวิธีการเลือกตั้งมากกว่ามาจากการปฏิวัติรัฐประหาร เนื่องจากนิยายและเรื่องสั้นในหลายๆ เรื่องของชาติ ที่ได้เขียนถึงเรื่องผู้แทนที่มาจากความยินยอมของประชาชน อีกทั้งยังเขียนกับการอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาล เผด็จการที่ประชาชนขาดสิทธิเสรีภาพในการเป็นอยู่ในการใช้ชีวิต อีกทั้งยังไม่สามารถเลือกนักการเมืองที่เขาไว้วางใจที่จะให้มาเป็นผู้แทน ถึงอย่างไรแม้ว่าชาติจะมองว่าในปัจจุบันนักการเมืองจะมีทั้งดี

และไม่ดีมีให้เราเลือกไม่มาก แต่การเลือกตั้งก็เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง หรือ สิทธิอย่างหนึ่งของประชาชนภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยได้มีโอกาสเลือกผู้แทนด้วยความยินยอมพร้อมใจตามหลักคิดที่ว่าด้วยอำนาจเป็นของประชาชน ดังนั้นจะมีนักการเมืองที่ดีให้เราเลือกไม่มากชาติก็ยังสนับสนุนให้คนไปเลือกตั้งซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการในการสรรหาผู้แทนของระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งนั้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้แทนนั้นมาจากการตัดสินใจของประชาชนจริงๆ และเมื่อผู้แทนได้รับเลือกเข้ามาเป็นผู้แทนแล้วตามหลักคิดแบบเสรีประชาธิปไตยจะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณะประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งผู้ศึกษาจะกล่าวถึงในประเด็นถัดไปเกี่ยวกับผู้แทนเมื่อได้รับการยินยอมจากประชาชน (Consent) เข้ามาแล้วควรจะมียุทธศาสตร์อย่างไรบ้าง จึงจะถือว่าเป็นผู้แทนที่มีประสิทธิภาพตามแนวคิดเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy)

2. การเป็นตัวแทน (Representation)

2.1. ความคิดเกี่ยวกับการเป็นตัวแทน

การเป็นตัวแทน หรือ การปกครองโดยผู้แทน เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยทางอ้อม ที่ให้ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้แทนเข้าทำหน้าที่ทางการเมือง เช่น ออกกฎหมาย จัดตั้งรัฐบาลคณะผู้บริหารประเทศ รวมถึงการตรวจสอบถ่วงดุลการ

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 220.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 221.

ทำงานของรัฐบาล²¹ การปกครองรูปแบบดังกล่าวเกิดขึ้นมาพร้อมกับการกำเนิดรัฐชาติ (Nation State) ซึ่งรัฐจะมีรูปแบบอาณาเขต และพลเมืองที่มีจำนวนมากขึ้น ทุกรัฐจึงหาวิธีการที่มีความเป็นประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับการขยายตัวของรัฐชาติดังกล่าวจึงเกิดเป็นประชาธิปไตยทางอ้อมหรือแบบตัวแทนขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจในการเมืองแทนประชาชน²²

แนวคิดที่ว่าด้วยการปกครองโดยผู้แทนข้างต้นนี้ได้รับอิทธิพลจากนักปรัชญาการเมือง อย่างเช่น จอห์น ล็อกปรากฏในความคิดเรื่องสัญญาประชาคมที่ว่ารัฐบาลจะต้องเป็นตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่แทนและรับผิดชอบต่อประชาชน มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลใน สังคมการเมือง แต่หากรัฐบาลที่มาจากประชาชนทำผิดวัตถุประสงค์ที่ให้ไว้หรือทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ประชาชนย่อมมีสิทธิที่ถอดถอนรัฐบาลอาจจะใช้กำลังหรือการปฏิวัติหากมี ความจำเป็น ส่วนมองเตสกีเยอ (Montesquier) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองโดยผู้แทนว่า อำนาจอธิปไตยควรจะมาจากราษฎรทั้งหมดทั้งมวลแต่ด้วยหลักการดังกล่าวไม่สามารถปฏิบัติ ได้

ในรัฐใหญ่ๆ และไม่สะดวกในรัฐเล็กๆ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเลือกตัวแทนที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชน²³ การเข้ามาเป็นตัวแทนของรัฐบาลหรือผู้ปกครองเห็นได้ว่าจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนก่อนถึงจะมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ เมื่อได้รับความยินยอม พร้อมใจจากประชาชนแล้ว กลุ่มคนเหล่านี้เปรียบเสมือนผู้แทนหรือตัวแทนในการใช้อำนาจของประชาชนด้วยเพราะในยุคปัจจุบันประชาธิปไตยทางตรง(Direct Democracy) โดยการให้ประชาชนในรัฐทั้งหมดทำ หน้าที่ในการปกครองไม่สามารถที่จะกระทำได้²⁴ เนื่องจากจะทำให้เกิดสภาวะแห่งความไม่สะดวก (State of Inconvenience) สภาวะดังกล่าวตามสายนักทฤษฎีที่ว่าด้วยสัญญาประชาคม (Social contract) จะเป็นลักษณะ ของสภาวะธรรมชาติที่ไม่มี ความเป็นระเบียบวินัย²⁵ เพื่อ เป็นการหลีกเลี่ยงสภาวะแห่งความไม่สะดวกหรือสภาวะธรรมชาติ ซึ่งในสังคมยุคใหม่ได้มีการขยายตัวไปอย่างมากและประชากรภายในรัฐมีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นประชาธิปไตยในแบบเสรีนิยมต้องใช้การเลือกผู้แทน เพื่อทำหน้าที่ในการเมืองการปกครองและออกนโยบาย

²¹ ชรินทร์ สันประเสริฐ, แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและโครงสร้างอำนาจทางการเมือง:สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, (นนทบุรี:สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556), หน้า 33.

²² ชรินทร์ สันประเสริฐ, แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและโครงสร้างอำนาจทางการเมือง:สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, (นนทบุรี:สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2556), หน้า 33.

²³ จรูญ สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์, (กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช ,2514), หน้า 326.

²⁴ ชรินทร์ สันประเสริฐ, หน้า 37.

²⁴ ทินพันธ์ นาคาตะ,อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย ,(กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตร, 2544) หน้า 184.

²⁵ กนก วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในสภาพผู้แทนราษฎร ,(กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), หน้า 112.

สาธารณะ โดย ประชาชนจะเป็นผู้เลือกผู้แทนมาทำหน้าที่ดังกล่าว²⁶ ดังนั้นในการมาเป็นผู้แทนตาม แนวคิดเสรีประชาธิปไตยจะต้องมีข้อชี้วัดหรือหลักการอะไรบางอย่าง เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้แทนปฏิบัติหน้าที่ เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมจริงรวมถึงตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

หลักการเป็นตัวแทนกับการเลือกตั้ง การเป็นผู้แทน(Representative) ทั่วไปแล้วคนมักเข้าใจว่าเป็นการที่ผู้แทนนั้นจะได้รับมอบอำนาจหรือมอบฉันทะจากผู้มีอำนาจไปทำหน้าที่แทนตามอำนาจที่ได้รับ และในทางการเมืองสมาชิกผู้แทนราษฎรก็คือผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจทางการเมืองจากประชาชนผ่านการเลือกตั้ง แต่ว่าการเลือกตั้งก็มิได้ระบุอย่างชัดเจนว่าให้ผู้แทนไปทำหน้าที่แทนประชาชนในเรื่องใดบ้างเราเข้าใจกันว่าสมาชิกผู้แทนราษฎรคือตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน จึงทำให้เกิดคำถามตามมาว่า ผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนคืออะไร? ใครเป็นผู้ตัดสิน? ประชาชนคือใคร? อำนาจทางการเมือง? การปกครองมีขอบเขตหรือข้อจำกัดเพียงใด Heinz Eulau และ Paul D. Karps ได้ให้หลักการสำคัญในการเป็นตัวแทนในเชิงการตอบสนองไว้ 4 ประการ คือ ²⁷

1.การตอบสนองในเชิงนโยบาย เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการ

ทางนโยบายของประชาชนที่มีฐานะเป็นผู้เลือกผู้แทนที่มีนโยบายสาธารณะตรงกันกับการตอบสนองทางนโยบายของผู้แทน²⁸ คือผู้แทนสามารถที่จะออกนโยบายสาธารณะกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนเท่ากับว่าผู้แทนนั้นสามารถตอบสนองเชิงนโยบายได้ตามคุณสมบัติของผู้แทน

2.การตอบสนองในเชิงบริการ เป็นเรื่องของผลประโยชน์และการบริการต่างๆที่ผู้แทนจะต้องกระทำต่อประชาชนบริการดังกล่าวนี้ได้แก่การพบปะการตอบจดหมายการจัดประชุมหรือทัศนศึกษา ให้กับประชาชนในเขตบริการของผู้แทน นอกจากนั้นแล้วยังรวมไปถึงการให้บริการในการช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานและแก้ไขปัญหาของประชาชนในการติดต่อราชการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เท่ากับว่าผู้แทนจะต้องมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อประสานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐที่ให้บริการต่างๆในกรณีที่ประชาชนเข้าไม่ถึงเจ้าหน้าที่หรือบริการนั้นๆ²⁹

3.การตอบสนองในเชิงผลประโยชน์ การที่ผู้แทนจะต้องทำหน้าที่ในการจัดสรรผลประโยชน์ต่างๆให้กับประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนา สนับสนุนโครงการที่ให้ประโยชน์

²⁶ เรื่องเดียวกัน.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 120.

²⁸ เรื่องเดียวกัน.

²⁹ เรื่องเดียวกัน.

แก่ประชาชนในแต่ละด้าน เช่น เกษตร
อุตสาหกรรม สาธารณสุข การศึกษา
พาณิชย์กรรม จนถึงความมั่นคงภายใน³⁰

**4. การตอบสนองในเชิง
สัญลักษณ์** ในส่วนนี้จะเป็นการตอบสนอง
ในลักษณะของเชิงจิตวิทยา กล่าวคือการตอบ
สนองในสามลักษณะที่กล่าวมาแล้วนั้นจะ
เป็นการตอบสนองในเชิงรูปธรรมหรือแบบ
พฤติกรรมที่ผู้แทนต้องปฏิบัติ แต่ในการ
ตอบสนองเชิงสัญลักษณ์จะหมายถึงการที่ผู้
แทนสร้างความเชื่อถือ (Trust) และความไว
วางใจ (Confidence) ที่ทำให้ประชาชนหันมา
ให้การสนับสนุนและร่วมมือผู้แทน³¹

2.2. การเป็นตัวแทน Representation ที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้น ของชาติ กอบจิตติ

จากตัวบทนิยายและเรื่องสั้นใน
หลายเรื่องได้มีการสะท้อนแนวคิดที่ว่าด้วย
การเป็นตัวแทน ซึ่งในแต่ละเรื่องก็สะท้อน
สภาพสังคมการเมืองในสภาพแวดล้อม
ที่แตกต่างกันออกไปตามบริบท เริ่มต้น
จากหลักการแรก การตอบสนองทางด้าน
นโยบาย ในรวมเรื่องสั้นชุดมีดประจำตัวเรื่อง
“ฝันกลางแดด”³² เป็นการสะท้อนนโยบาย
ของรัฐบาลในขณะนั้นที่มุ่งเน้นการส่งข้าว
ออกนอกประเทศ ทำให้ข้าวภายในประเทศมี
ราคาแพงเป็นผลให้คนยากจนที่หาเช้ากินค่ำ
ได้เงินมาก็เอามาซื้อข้าวที่มีราคาแพงอีกทั้ง
นอกจากซื้อข้าวแล้วพวกเขายังต้องมีภาระ
ที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัวลูกหลานแสดงให้เห็น

เห็นว่าในนิยายและเรื่องสั้นของชาติดังกล่าว
ต้องการที่สะท้อนถึงการดำเนินนโยบาย
ของรัฐบาลหรือผู้แทนในช่วงเวลาดังกล่าว
ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของ
ประชาชนที่เป็นชนชั้นผู้ใช้แรงงาน จนนำไปสู่
บทสนทนากันระหว่างชายหนุ่มกับชาย
ชราโดยชาติต้องการที่จะเขียนเพื่อเสียดสี
รวมถึงสร้างการรับรู้ถึงการดำเนินนโยบาย
ที่ไม่ตอบสนองประชาชน จนประชาชนต้อง
มานั่งนึกหาทางออกเอง

โดยทางออกเรื่องดังกล่าวนี้จะเป็น
ข้อเสนอของตัวละครที่เป็นชายชราในเรื่อง
ที่กำลังนั่งพักหลบแดดกับชายหนุ่ม จาก
รับจ้างตัดหญ้า ณ ที่แห่งหนึ่ง เนื่องจากชาย
หนุ่มนั้นกำลังที่จะมีลูกน้อยก็ได้มาบ่นกับ
ชายชราว่าช่วงนี้ลำบากต้องทำมาหากินด้วย
ตนเองเพราะภรรยาของเขากำลังจะคลอดทำ
อะไรไม่ได้และเขาก็ได้พูดออกมาด้วยความ
เหนื่อยล้าว่า “.....เย็นนี้ต้องซื้อข้าวสารอีก
แล้ว ฮี.....” ชายชรามองไปที่ทุ่งแล้วได้
พูดขึ้นมาว่า “เออ คนเราถ้ากินหญ้าได้ก็ดี
สินะ” และชายชรา ก็พยายามจะยื่นมือให้
ชายหนุ่มลองกินหญ้าดู เพราะว่าถ้าคนกิน
หญ้าได้ก็จะสุขสบายยิ่งขึ้นไม่ต้องไปหาเงิน
มาซื้อข้าวอยากกินก็ออกไปกินไม่ต้องเสีย
เงิน ชายหนุ่มจึงย้อนถามว่าหากคนเรากิน
หญ้างាំងหมดแล้วข้าวจะเอาไปไว้ที่ไหน ชาย
ชราตอบด้วยเสียงสูงเป็นการประชดประชัน
ในการพูดออกมาว่า “พวกคนรวยเขาก็กิน
กันนะสิ เหลือกก็ส่งออกไปขายเมืองนอกให้

³⁰ เรื่องเดียวกัน.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 122.

³² ชาติ กอบจิตติ, มีดประจำตัว, (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ทอง, 2527), หน้า 139.

หมด ได้ราคาดีเสียอีก นำเงินเข้าประเทศอีกปีละหลาย”³³ เป็นไปได้ว่าในช่วงระยะเวลาที่นิยายและเรื่องสั้นกล่าวถึงรัฐบาลน่าจะมีการส่งเสริมนโยบายในการส่งออกจนนำไปสู่การที่ชาติประชิดว่าหากราคาข้าวยังแพงอยู่เห็นที่ประชาชนจะต้องหันไปกินหญ้าแทน

หากมองในด้านบริบทแวดล้อมของนิยายและเรื่องสั้นดังกล่าวชาติได้เขียนเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2525 บริบททางการเมืองในขณะนั้นเป็นรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์เป็นนายกรัฐมนตรี บรรยายากทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” เนื่องจากรัฐบาลที่ทำหน้าที่ในการบริหารบ้านเมืองเป็นรัฐบาลผสมมาจากบุคคลที่มาจากการเลือกตั้งผสมผสานกับบุคคลที่มีภูมิหลังเป็นเทคโนโลยีและกลุ่มข้าราชการซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มาจากการแต่งตั้งและมีบทบาทในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงที่มีความสำคัญ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง และกระทรวงต่างประเทศ³⁴ สาเหตุหนึ่งที่เรียกว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยครึ่งใบก็ด้วยเหตุที่คณะรัฐมนตรีที่มีบทบาทในการบริหารประเทศจะมาจากฝ่ายข้าราชการ

และเทคโนโลยีอันเป็นความต้องการของพลเอกเปรม ที่จะสร้างเสถียรภาพให้กับรัฐบาลของตน ซึ่ง Allen Hicken ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวว่าผลของการที่คณะรัฐบาลที่มีบทบาทในการออกนโยบายบริหารประเทศส่วนใหญ่มิได้มาจากการเลือกตั้ง จึงมุ่งเน้นที่จะดำเนินนโยบายที่เกิดผลประโยชน์กับกลุ่มผู้สนับสนุนของตนเองมากกว่าที่จะดำเนินนโยบายตอบสนองประชาชน³⁵ ส่วนผู้แทนหรือนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งมีบทบาทในการดำเนินนโยบายน้อยมากเพราะว่าถึงแม้จะเป็นรัฐบาลที่ผสมแต่พลเอกเปรมก็พยายามที่จะป้องกันมิให้นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งเข้าไปแทรกแซงนโยบายทางเศรษฐกิจระดับมหภาคในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจในขณะนั้นรัฐบาลพลเอกเปรมได้มุ่งที่จะดำเนินนโยบายส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ เนื่องจากก่อนหน้านี้รัฐบาลประสบกับปัญหาวิกฤติราคาน้ำมันแพงเป็นผลมาจากการปรับตัวราคาน้ำมันในตลาดโลก จึงทำให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่ผลิตทั้งภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศมีราคาแพงขึ้น³⁶

ส่วนในหลักการที่สอง ด้านการตอบสนองทางด้านการบริการ ในเรื่องสั้น

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 144.

³⁴ ชัยวัฒน์ ม่านศรีสุข, ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทย: เล่มที่ 2, (นนทบุรี:สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาราช, 2552), หน้า 13(16).

³⁵ Allen Hicken, The Politics of Economic Reform in Thailand: Crisis of Compromise, อ้างใน ชัยวัฒน์ ม่านศรีสุข, หน้า 13(33).

³⁶ พอพันธ์ อูยานนท์, เศรษฐกิจกับการเมืองไทย เล่มที่ 1, (นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2549), หน้า 5(25)

ขนาดยาวเรื่อง “รายงานถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี”³⁷ ชาติก็ได้สะท้อนถึงความล่าช้าในการตอบสนองและให้บริการกับประชาชนโดยชื่อเรื่องนั้นชาติได้ล้อเลียนจากวาทกรรมทางการเมือง “ยังไม่ได้รับรายงาน” โดย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี 2 สมัย ที่มักตอบคำถามของผู้สื่อข่าวด้วยประโยคดังกล่าวเมื่อไม่ต้องการให้คำตอบใดๆแก่ ผู้สื่อข่าว การตอบคำถามของนายชวน หลีกภัย ด้วยประโยคดังกล่าว ทำให้สาธารณชนไม่ได้รับรู้รับทราบเรื่องสำคัญจากปากนายกรัฐมนตรีเท่าใดนัก การบริหารงานของนายชวน หลีกภัย ในสายตาสาธารณชนนั้นก็ เป็นไปอย่างล่าช้าพอกับคำตอบในเรื่องต่างๆที่กว่าจะได้ยินจากปากของนายกรัฐมนตรีก็ต้องใช้เวลานานที่เป็นดั่งนี้อาจเนื่องมาจากนายชวนเป็นนักกฎหมาย มีความระมัดระวัง รอบคอบ จึงมีส่วนทำให้ดำเนินการในเรื่องต่างๆไม่ทันใจประชาชนจนได้รับฉายาว่าเป็น “ชวนเชื่องช้า” ด้วย และการตอบคำถามใดๆก็มีความ ระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ทั้งฉายา “ชวนเชื่องช้า” และคำพูด “ยังไม่ได้รับรายงาน” จึงเป็นวาทกรรม ประจำตัวไปในที่สุด³⁸ โดยเนื้อหามุ่งไปที่การนำเสนอของระบบการทำงานของหน่วยงานราชการในฐานะ เป็นกลไกในการทำงานของรัฐบาลในการปฏิบัติตามนโยบายต่างๆที่มาจากรัฐบาล แต่ในการดำเนินการ ดังกล่าวนั้น

สาเหตุที่มีความล่าช้าและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนรวมถึงการบริการต่างๆ ก็ด้วยเพราะระบบราชการใช้เอกสาร หนังสือราชการในการดำเนินงาน นอกจากนั้นแล้วผู้แทนก็มีได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อประสานงานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานที่ให้บริการอีกทั้งยังปิดความรับผิดชอบไปที่ระบบราชการว่ามีความล่าช้า ยังไม่ได้รับรายงาน

การตอบสนองเชิงผลประโยชน์ในเรื่อง “ทุกข์ชาวบ้าน”³⁹ เป็นปัญหาด้านการตอบสนองผลประโยชน์ และการจัดสรรงบประมาณให้กับประชาชนโดยจะเห็นได้ว่าจะมีรายการทีวีช่องหนึ่งเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวบ้านที่มีต่อหน่วยงานราชการหรือผู้แทนนักการเมือง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา เพื่อต้องการเป็นปากเสียงแทนประชาชนในการทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานราชการ โดยจะให้ประชาชนออกมาเสนอปัญหาความเดือดร้อนต่างๆก่อนหลังจากทางรายการเข้าไปติดต่อยื่นเรื่องให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงปัญหาของประชาชน สิ่งแรกที่หน่วยงานต่างๆจะทำคือออกมาอธิบายกับสิ่งที่เกิดและแนวทางในการแก้ไขปัญหาวางออกทางทีวีเช่นกัน เพื่อเป็นการรักษาภาพลักษณ์ของหน่วยงานตนเอง ชาติเสนอว่าแทนที่เราจะใช้วิธีการประจานออกสื่อทำไมเราไม่มานั่ง

³⁷ ชาติ กอบจิตติ, รายงานถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี, (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์พ็ทอน, 2539).

³⁸ โกศล อนุสิม. วาทกรรมทางการเมืองกับความหมายเชิงสัญลักษณ์ . 2555 แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/Columnist/ViewNews.aspx?NewsID=9550000105111>. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2558

³⁹ ชาติ กอบจิตติ, เปลญวนใต้ต้นทุเรียน, (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์พ็ทอน, 2546), หน้า 142.

คุยกันตั้งแต่แรกทั้งตัวผู้แทนหน่วยงานและประชาชน เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาร่วมกัน นอกจากนั้นแล้วแทนที่จะร่อนหน่วยงานต่างๆ ในเบื้องต้นในประชาชนก็ควรที่จะรวมกันแก้ปัญหาร่วมกันสร้างจิตสำนึกว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปัญหาของส่วนรวมจึงต้องร่วมกันแก้ไข มิใช่คิดว่าเป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง

“รายงานการประชุม 12”⁴⁰ ความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณที่เป็นประโยชน์กับประชาชนแต่ในส่วนที่คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์กับการสร้างภาพลักษณ์ให้กับผู้แทนนักการเมืองกลับมีการดำเนินการอย่างรวดเร็วกว่าปัญหาของชาวบ้าน เกี่ยวกับงบประมาณในการติดตั้งไฟฟ้าเนื่องจากมีหมู่บ้านแห่งหนึ่งยังไม่มีไฟฟ้าใช้มากกว่าสิบปีหลังจากที่หมู่บ้านอื่นในบริเวณโดยรอบมีไฟฟ้าใช้ก็ได้ทวงถามไปที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ให้ปลัดตำบลมาชี้แจงว่าได้ของงบประมาณไปแล้วคาดว่าจะไม่เกินกลางปีเมืองบประมาณมาถึงจึงจะสามารถดำเนินการได้ ให้ชาวบ้านอดใจรออีกนิด หนึ่งๆ ก็รอบมาสิบกว่าปีแล้วอีกไม่กี่เดือนจะเป็นไร และได้บอกกับชาวบ้านว่าไม่ต้องกังวลไปในปีนี้มีโครงการใหญ่เพียงสองโครงการเท่านั้นคือโครงการติดตั้งไฟฟ้า กับงบในการสร้างที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่

ในเนื้อเรื่องชาติได้สะท้อนถึงการยังไม่เห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องสร้างที่ทำการใหม่ ในการที่จะสร้างนั้นหากมองในทางธุรกิจก็ต้องดูถึงความสมเหตุสมผล

ของรายได้ที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้รับกับการลงทุนที่จะต้องสร้างว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ต้องมาดูว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเก็บงบประมาณได้เท่าไรต่อปีนำไปสร้างราคาเท่าไร ถ้าเป็นในทางธุรกิจถือว่าขาดทุนแน่ๆ เอกชนแทนที่จะนำเงินสองล้านกว่าบาทมาใช้ประโยชน์ได้ตั้งมากมายแทนที่จะเอาไปสร้างตึกสำนักงานให้กับคนไม่กี่คน ซึ่งในความเป็นจริงองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดูแลบริหารงานท้องถิ่น นโยบายต่างๆ ขึ้นอยู่กับเขา ถ้าเปรียบตำบลหนึ่งคือเมืองเมืองหนึ่งเขาก็ต้องมีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของชาวเมือง แต่นี่ดูคล้ายกับว่าพอได้รับมอบหมายให้ดูแลเมืองสิ่งแรกที่สำคัญที่จะต้องทำก่อนคือสร้างพระราชวังให้กับตนเอง ไฟฟ้าจะเดือดร้อนอยู่กินกันอย่างไรว่ากันทีหลัง ขอให้ผู้ปกครองได้อยู่สุขสบายไว้ก่อนเป็นใช้ได้ ถ้าคิดแบบนี้บริหารการปกครองกับแบบนี้มันก็คงไม่ต่างจากโครงสร้างการปกครองแบบเก่าที่ผ่านมาเท่าไรหรอกครับ⁴¹

จากบริบททางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 มีการประกันสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของประชาชนซึ่งสะท้อนความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นในสังคมไทยเนื่องจากมีการเสนอกฎหมายในการให้สิทธิประชาชนในการออกเสียงลงประชามติ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนรวมถึงการมุ่งให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นรวมถึงมีกลไกอำนาจรัฐในการ

⁴⁰ ชาติ กอบจิตติ, ล้อมวงคุย, (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์หมอ, 2551), หน้า 155.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน.

ป้องกันควบคุมการเข้าสู่การดำรงตำแหน่งของนักการเมือง รวมถึงกลไกการตรวจสอบ ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตย⁴² แต่หากผู้แทนชาติจิตสำนึกในการทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมชาติมองว่าไม่ต่างอะไรกับการอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่ไม่มีหลักประกันใดๆ หรือยุคที่บ้านเมืองเกิดความปั่นป่วนวุ่นวายอย่างที่ผ่านมาเลย ดังนั้นผู้ศึกษามองว่าการพัฒนาของประชาธิปไตยก็ต้องได้รับผลกระทบ โดยมีสาเหตุมาจากตัวผู้แทนและนอกจากนั้นแล้วการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต้องให้ความสำคัญกับการตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานของผู้แทนนักการเมือง

จากการสะท้อนปัญหาของผู้แทนในด้านของการตอบสนองความต้องการทางด้านผลประโยชน์ให้กับประชาชนเพื่อที่เป็นการสนับสนุน และเพื่อประโยชน์สาธารณะนั้นเป็นสิ่งที่ผู้แทนจะต้องตระหนักถึงการนำเสนอตั้งกล่าวของชาตินั้นก็เพื่อที่จะทำให้เกิดความตระหนักถึงหน้าที่ของผู้แทน รวมถึงประชาชนเองก็ต้องร่วมกันในการมีส่วนร่วมช่วยการรับผิดชอบด้วยเช่นกัน ดังนั้นหากรัฐบาลหรือผู้แทน ที่ได้มีการตอบสนองไม่ว่าจะทั้งนโยบาย การบริการ และผลประโยชน์ก็จะนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือรัฐบาลที่สามารถตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาของประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ทำเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน ทำเพื่อสาธารณะประโยชน์ เป็นผลให้ประชาชนยินยอมพร้อมใจที่จะให้ความ

ร่วมมือ และสนับสนุนให้ในอนาคตผู้แทนก็จะได้รับความไว้วางใจเข้ามาทำหน้าที่ผู้แทนอีกครั้งหนึ่งจากประชาชน

การสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเป็นตัวแทนของชาตินั้นได้รับอิทธิพลมาจากบริบทสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมืองในแต่ละเวลาที่ชาตிகล่าวถึงนั้น จะเป็นผู้แทนในลักษณะที่ไม่ได้ทำอะไรเพื่อสาธารณประโยชน์เท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะมุ่งที่จะหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง อีกทั้งการทำงานหรือการดำเนินนโยบายที่ล่าช้าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ชาติจิตต้องการจะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของผู้แทนในลักษณะต่างๆ เพื่อที่จะให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันรวมไปถึงมีการตั้งคำถามกับสังคมว่าการเป็นผู้แทนตามแนวคิดเสรีประชาธิปไตยหรือประชาธิปไตยที่ถูกต้องทำเพื่อสาธารณะประโยชน์นั้นจะต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง ซึ่งชาติจิตพยายามที่จะสะท้อนหลักคิดต่างๆ ผ่านปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของการตอบสนองในเรื่องของการดำเนินนโยบายของนักการเมืองจากตัวอย่างของการดำเนินนโยบายมุ่งการส่งออกในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรมจนทำให้สินค้าภายในราคาสูงและเกิดความขาดแคลน ปัญหาด้านการบริการ ที่กล่าวถึงการให้บริการของหน่วยงานราชการ รวมถึงผู้แทนที่ทำงานด้วยความล่าช้าไม่ตอบสนองประชาชนในยุคของนายชวน หลีกภัยเป็นนายก รัฐมนตรีจนทำให้เกิดวาทกรรมที่ว่า “ยังไม่

⁴² ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, การเมืองการปกครองไทย พ.ศ.2535-2550:เอกสารการสอนชุดวิชาประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทยหน่วย 8-15, (นนทบุรี:สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช, 2552), หน้า 14(16).

ได้รับรายงาน” จึงทำให้ชาติเอวาทกรรมดังกล่าวมาเป็นชื่อเรื่องเพื่อใช้ในการสะท้อนปัญหาดังกล่าว และนอกจากนั้นเป็นการสะท้อนปัญหาเรื่องของการตอบสนองด้านผลประโยชน์ให้กับประชาชน ที่กล่าวถึงการที่ผู้แทนไม่ได้มีความต้องการที่จะทำเพื่อสาธารณะอย่างแท้จริงแต่สนใจที่จะนางบประมาณไปสร้างสำนักงานที่ใหญ่โตโดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์ การสะท้อนถึงปัญหาการเป็นผู้แทนในสังคมของชาติก็เพื่อที่จะต้องการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการปกครองแบบ เสรีประชาธิปไตยที่จะต้องมีหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทนหรือรัฐบาลที่เราได้ให้ความยินยอมเลือกตั้งมาเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชนในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ หากผู้แทนไม่ปฏิบัติตามประโยชน์สาธารณะ

3. สรุป

จากการนำเสนอหลักการฉันทานุมัติ (Consent) และการเป็นตัวแทน (Representation) ที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้นของชาติ กอบจิตตินั้นพบว่าจากแนวคิดเสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy) ที่ให้อำนาจกับประชาชนในการเลือกผู้แทนมาใช้อำนาจและทำหน้าที่แทนประชาชนหรือที่ เรียกว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ดังนั้นการเข้าสู่อำนาจของผู้แทนจะต้องได้รับความยินยอมหรือฉันทานุมัติ (Consent) จาก

ประชาชนซึ่งถือได้ว่าอำนาจดังกล่าวนี้เป็นอำนาจที่ชอบธรรมในการปกครองของรัฐบาล ในนิยายและเรื่องสั้นของชาตินั้นก็ได้พยายามที่จะสะท้อนแนวคิดดังกล่าวผ่านนิยายและเรื่องสั้นเรื่อง ทางชนะ ,อนาคตของเรา ,รัฐธรรมนูญของเรา ที่พยายามจะสนับสนุนแนวคิดหลักการเลือกผู้นำทางการเมืองหรือรัฐบาลที่จะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนก่อนไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดซึ่งวิธีการหนึ่งที่ปรากฏในนิยายและเรื่องสั้นของชาติก็คือวิธีการเลือกตั้งซึ่งถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งของประชาธิปไตยเพื่อที่จะได้มาซึ่งผู้นำที่ได้รับความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่มาเป็นผู้แทนในการใช้อำนาจและทำหน้าที่แทนประชาชน การนำเสนอหลักการดังกล่าวของชาติ กอบจิตติก็เนื่องด้วยได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม การเมืองที่ผู้แทนทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวมิได้มาจากการเลือกตั้งหรือความยินยอมของประชาชนตามแนวคิดของเสรีประชาธิปไตยซึ่งบทความนี้พยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้นำที่มาจากการยินยอมจากประชาชนหรือได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนนั้นจะให้ความสำคัญกับประชาชนในการรับฟังข้อคิดเห็นและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากกว่ารัฐบาลหรือผู้แทนที่มีได้มาจากการเลือกตั้งเพราะผู้แทนที่ได้รับฉันทานุมัติจะต้องตอบสนองประชาชนเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนให้เลือกตั้งเข้ามาเป็นผู้แทนในครั้งต่อไป

หลักการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมให้ให้ผู้แทนตอบสนองความต้องการของสาธารณประโยชน์

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดคำถามตามมาว่าอะไรคือการทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของผู้แทนทางการเมืองบทความนี้จึงได้นำเสนอหลักการเป็นตัวแทน (Representation) ว่าผู้แทนเมื่อได้รับฉันทานุมัติ (Consent) ความยินยอมจากประชาชนและจะต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง ซึ่งตามหลักการดังกล่าวผู้แทนนั้นจะต้องตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ ให้กับสาธารณประโยชน์และประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการตอบสนองในด้านนโยบาย , การตอบสนองในเชิงบริการ , การตอบสนองในเชิงผลประโยชน์ และการตอบสนองในเชิงสัญลักษณ์นั้นก็คือการทำให้ประชาชนให้ความเชื่อมั่นและเชื่อถือในตัวผู้แทนและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนให้เข้ามาเป็นผู้แทนต่อไป ซึ่งในนิยายและเรื่องสั้นของชาติ ก็ได้พยายามที่จะสะท้อนสภาพบริบททางสังคมการเมืองที่ประชาชนไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ ในแต่ละช่วงบริบททางประวัติศาสตร์การเมืองไทย เช่น ในช่วงยุคประชาธิปไตยครึ่งใบ ที่ชาติได้สะท้อนปัญหาการไม่ได้รับการตอบสนองในด้านนโยบายจากรัฐบาลซึ่งเป็นผลมาจากผู้แทนหรือรัฐบาลส่วนหนึ่งมิได้มาจากการเลือกตั้งคือมาจากการแต่งตั้ง ซึ่งไม่ได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนเข้ามาเป็นตัวแทนจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อที่จะให้ตนได้รับเลือกในโอกาสต่อไป นอกจากนั้นในเรื่องรายงานถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีก็ได้กล่าวถึงการตอบสนองในด้านการให้บริการที่ล่าช้าในยุคของนายชวน หลีกภัยเป็นนายก

รัฐมนตรี อีกทั้งยังรวมไปถึงการสะท้อนปัญหาการตอบสนองด้านผลประโยชน์ที่ประชาชนไม่ได้รับจากผู้แทนนักการเมืองเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ของประชาชนว่าแท้จริงแล้วผู้แทนรัฐบาลที่ได้รับอำนาจหรือความยินยอมจากประชาชนควรจะมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้างถึงจะถือได้ว่าเป็นผู้แทนที่มีประสิทธิภาพในการให้การตอบสนองในด้านต่างๆ กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ทราบและใช้ในการตัดสินใจเลือกหรือให้การสนับสนุนผู้แทนดังกล่าวว่าสมควรที่จะได้รับฉันทานุมัติหรือความยินยอมจากประชาชนในการเข้ามาเป็นตัวแทนต่อไปหรือไม่ ในการนำเสนอหลักการของฉันทานุมัติ (Consent) และการเป็นตัวแทน (Representation) ของบทความข้างต้นนี้ก็เพื่อทราบถึงกลไกสำคัญของแนวคิดดังกล่าวซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการหาทางออกของปัญหาและการพัฒนาการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของเราให้มีเสถียรภาพและความมั่นคงยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2530). การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2553). การเมืองการปกครองไทย:หลายมิติ . กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ตะวันออก.
- ชาติ กอบจิตติ. (2522). ทางชนะ . กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์หอน.
- ชาติ กอบจิตติ. (2544). มีดประจำตัว. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์หอน.
- ชาติ กอบจิตติ. (2546). เปลญวนใต้ต้นหุ่น. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์หอน.
- ชาติ กอบจิตติ. (2539). รายงานถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์หอน.
- ชาติ กอบจิตติ. (2551). ล้อมวงคุย. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์หอน.
- ชัยวัฒน์ ม่านศรีสุข. (2552). ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทย:เล่มที่ 2 . นนทบุรี:สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2519). ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2552). การเมืองการปกครองไทย พ.ศ.2535-2550: เอกสารการสอนชุดวิชาประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทยหน่วย 8-15. นนทบุรี:สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทินพันธุ์ นาคาตะ. (2544). อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตร.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2522). วรรณกรรมการเมือง. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์กราฟิควอร์ค.
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2544). อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย : **Contemporary Political Ideologies** นครปฐม : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ.